

Kandidatuppsats

Ungdom bakom galler:

En diskursanalys av statliga utredningar gällande ungdomsbrottslighet och dess straffrättsliga påföljder

Författare: Narin Jafi &
Casandra Lindh
Handledare: Martin
Bergqvist
Examinator: Roddy Nilsson
Lärosäte: Linnéuniversitetet
Termin: VT25
Ämne: Kriminologi
Nivå: Grundnivå

Abstrakt

I många år har det arbetats hårt för att motverka ungdomsbrottsligheten i samhället. Flera lösningar har presenterats, bland annat återinförande av ungdomsfängelser, anonyma vittnen och hårdare påföljder. Uppsatsen syftar till att få en djupare inblick i hur man i statliga utredningar formulerar, diskuterar och konstruerar fenomenet ungdomsbrottslighet och påföljder för ungdomar. Genom diskursanalys är inriktningen att förstå och utpeka språkliga mönster i det sammanhang som analyseras. På det sättet kommer språket att definieras och hur det formar olika identiteter och konsekvenser för specifika individer. På samma gång kommer en analys att göras gällande skälet till att just de påföljder som framförs föreslås och vem eller vilka som kan påverka de besluten. Uppsatsen diskuterar även potentiella konsekvenser införandet av påföljderna kan tänkas ha för samhället, ungdomarna och kriminaliteten.

Nyckelord

Ungdomsbrottslighet, rättssäkerhet, kriminalpolitik, samhällsskydd, straff, ungdomskriminalitet, unga lagöverträdare.

Tack

Tack Martin Bergqvist för stöd och handledning genom hela uppsatsen.

Innehållsförteckning

1 Bakgrund	5
2 Syfte och frågeställning	6
3 Tidigare forskning	7
3.1 Kriminalpolitikens väsen	7
3.2 Synen på den unga kriminella i Sverige över tid	8
3.3 Barnets position inom straffrättspolitiken	10
3.3.1 USA	10
3.3.2 Sverige	10
3.4 Sammanfattning av tidigare forskning	11
4 Teori	12
4.1 Moralpanik	12
4.2 Penal populism	13
5 Metod	13
5.1 Diskursanalys som metod	14
5.1.1 Foucault om diskurser och makt	14
5.1.2 Konstruktivismen	15
5.2 Analysprocess	16
5.3 Metodologisk motivering	17
5.4 Val av empiriskt material	18
6 Resultat och analys	19
6.1 Synen på ungdomsbrottslingar	19
6.2 Påföljder för unga lagöverträdare	21
6.2.1 Sänkt straffbarhetsålder	21
6.2.2 Skärpta straff	23
6.2.3 Ungdomsfängelse som påföljd	24
6.3 Vår tolkning av det som skrivs i utredningarna:	25
6.4 Koppling till teori och centrala begrepp	26
6.4.1 Konstruktivism	26
6.4.2 Moralpanik	28
6.4.3 Penal populism	29
7 Sammanfattande diskussion	30
8 Litteraturlista	32

1 Bakgrund

”I tingsrätten dömdes pojken för tre fall av mord och sju fall av försök till mord. Tingsrätten skriver även i sin dom att gärningarna har kopplingar till den interna konflikt inom det kriminella nätverket foxtrott som pågick under hösten 2023”

(Zangana 2024)

“Gangland shootings and bombings that have plagued Sweden's biggest cities have spread to quieter suburbs and towns, shattering its reputation as a safe and peaceful nation”

(Savage 2024)

Vi nås dagligen av både Svenska och internationella nyheter som beskriver de allt grövre brott som unga personer begår, ofta på uppdrag av kriminella gäng. Idyllen Sverige håller på att raseras och bli en otrygg plats där antalet sprängningar och skjutningar fortsätter öka rapporterar media. Den 29 september 2023 i ett pressmeddelande från Justitiedepartementet kan vi läsa att “Regeringen ger Kriminalvården i uppdrag att förbereda inrättandet av särskilda ungdomsavdelningar för unga i åldern 15–17 år som döms för grov brottslighet. För unga som döms för allvarlig brottslighet ska de ersätta de avdelningar på särskilda ungdomshem som Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för idag. Ungdomsfängelserna ska stå klara 1 juli 2026” (Justitiedepartementet 2023a). I statsministerns tal till nationen (Kristersson 2023) talar Kristersson om den grova organiserade brottsligheten som rekryterar och drabbar allt yngre personer. Han beskriver hur den politik som bedrivs idag och de åtgärder som idag finns inte är tillräckliga, han menar att det är bland annat en “politisk naivitet och aningslöshet” som har lett till det allvarliga läge vi ser idag. En rad lösningar presenteras och uttrycket ”tough on crime” verkar ligga till grund för samtliga, däribland återinförandet av ungdomsfängelser (Kristersson 2023). I ett pressmeddelande gör en politiker följande uttalande: "Genom inrättandet av ungdomsfängelser kommer unga som begår brott att framgent kunna dömas till fängelse i kriminalvårdens regi. Detta ger en värdefull möjlighet för oss att i högre grad förtydliga den statliga barn- och ungdomsvårdens fokus på det vårdande uppdraget”. Ordföranden för socialutskottet förtydligar också synen på dessa unga lagöverträdare då han beskriver dem som “några av samhällets mest utsatta barn och ungdomar” (Socialdepartementet 2024). Vårt intresse har väckts för att undersöka hur

man talar om problemet med ungdomskriminalitet och hur de språkliga formuleringarna kan påverka kriminalpolitiken.

2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att få en djupare inblick i hur man i statliga utredningar formulerar, konstruerar och diskuterar fenomenet ungdomsbrottslighet och påföljder för ungdomar. Genom diskursanalys är syftet att kunna identifiera språkliga mönster i den kontext som undersöks och därigenom försöka identifiera hur språket formar olika identiteter och konsekvenser för specifika individer. Vi avser även i viss mån undersöka hur det kommer sig att man föreslår just de påföljder som framförs och vem det är som har makt att påverka detta.

1. Hur presenteras gruppen “ungdomsbrottslingar” i statliga offentliga utredningar?
2. Hur motiveras val av påföljd för ungdomar utifrån synen på den unga brottslingen?
3. Vem har makt att påverka synen på ungdomsbrottslingen och de påföljder som föreslås för dessa?

3 Tidigare forskning

Kommande kapitel i studien kommer att presentera och beskriva tidigare forskning som är av betydelse för uppsatsen.

3.1 Kriminalpolitikens väsen

I Robert Anderssons avhandling *Kriminalpolitikens väsen* (2002) undersöktes och analyserades Sveriges kriminalpolitik under åren 1979-2000. Materialet som tillämpats i avhandlingen är bland annat justitiedepartementets bilagor till propositioner men också experters kriminalpolitiska debattskrifter som undersöks genom diskursanalys. Experterna är uppdelade i tre kategorier; liberala, nyklassicistiska och därefter praktikerna. Alla har olika uppfattningar och metoder. De nyklassicistiska är jurister som talar mycket om allmänpreventiva strategier. Liberaler är samhällsvetare som talar mycket om vad som inte löser brottsproblemet. Praktikerna är Brottsförebyggande rådet som ger exempel på praktiska åtgärder (Andersson 2002, s. 51-52; s. 79-80).

Praktikerna hävdade under 1970-talet att ungdomsbrottsligheten ökade medan liberalerna menade att den minskade. Nyklassicisterna hade ingen uppfattning om brottsutvecklingen under den perioden. Uppfattningen om ungdomsbrottslighetens utveckling handlade mycket om vilken statistik eller metodologi som var den riktiga men också vilket empiriskt material som beskrev ungdomsbrottslighetens utveckling lämpligast (Andersson 2002, s. 175). De tre grupperna var på samma gång inte heller överens om hur problematiken beträffande brott skulle åtgärdas. Däremot var de överens om vad som orsakade brott i samhället.

“Brottsproblem” i ett samhälle anses finnas så länge vi har något brott. “Brottsproblemet” är på så vis ett socialt problem och problem som är nödvändiga att åtgärda och det ger grunden till att driva kriminalpolitik (Andersson 2002, s. 49–50).

Andersson beskriver en förändring under övergången från behandlingstanken under 1970-talet till ett mer ifrågasättande synsätt. Särskilt gällande fängelsestraffets negativa konsekvenser och påverkan. Under 1980-talet avskaffades ungdomsfängelser och de tidsbestämda straffen vilket signalerar och belyser en utvecklad och växlande syn där humanistiska argument och synsätt fick större genomslag. På samma gång markerades ungdomars ansvar vid brott och nya påföljder såsom samhällstjänst och ungdomsvård

presenterades grundat på samhällets reaktioner och samhällsliga förändringar. Denna förändring och utveckling tydliggör på vilket sätt vård samt uppfostran successivt kom att ersätta fängelsepåföljder som den främsta åtgärden för ungdomar (Andersson 2002, s. 64; s. 128; s. 141).

3.2 Synen på den unga kriminella i Sverige över tid

I Estrada (1999) ges en inblick i ungdomsbrottslighetens utveckling över tid. Nilsson (2009) belyser hur synen på ungdomsbrottslingen har omformats i takt med samhällsutvecklingen. Både Estrada och Nilsson ger en tydlig historisk genomgång där den förstnämnda mot bakgrund av en delvis konstruktivistisk ansats undersöker hur bilden av ungdomsvåldet utvecklats. Nilsson tar stöd av Foucaults begrepp *governmentality* och argumenterar för att kategorin ungdomsbrottsling inte ska förstås som en fast, verklig kategori utan som en diskursiv konstruktion som är föränderlig och som påverkas av olika aktörer och praktiker. Governmentality kan ses som ”an interaction of disciplinary power mechanisms” där konstruktionerna uppkommer som resultat av interaktionen (Nilsson 2009, s 355).

Särskilt fokus ligger på hur ungdomsfängelset har bidragit till att konstruera, särskilja och exkludera ungdomsbrottslingen (Nilsson 2009, s. 356; s. 368). Genom politiken sätts ramarna, vetenskapen bidrar med kunskap och genom särskilda institutioner tillhandahåller man de befogenheter som behövs i praktiken. Under 1930-talet ökade antalet unga lagöverträdare men det var trots det den ökade oron för en minskad moral i samhället som drog igång den offentliga debatten kring ungdomsbrottslingar. Man ansåg att tidiga interventioner mot unga lagöverträdare skulle vara den mest effektiva metoden för att handskas med problemet och 1938 infördes ungdomsfängelser för individer mellan 18-21 år. Även om detta var ett straff så låg fokus på behandling och återanpassning (Nilsson 2009, s 357). David Garlands begrepp *penal welfarism* används för att beskriva hur det i välfärdsstater kan läggas fokus på särskilda åtgärder så som rehabilitering och individuellt anpassad behandling inom statliga inrättningar etc. Föreståndare för penal welfarism förespråkar alltså ett mer rehabiliterande fokus snarare än ett strafffokus och man började alltmer patologisera beteendet snarare än se de sociala aspekterna av det (Nilsson 2009, s 356-357). Denna positivistiska patologisering av kriminellt beteende hos unga förstärkte bilden av dessa som avvikande från det normala, som individer med svag moral och ett med tiden eskalerande kriminellt beteende. Genom denna process hade det skapats en ”ny” typ av

förövare som hade stora beteendemässiga och psykologiska besvär. Synen på den unga brottslingen förändras med samhällsutvecklingen och vetenskapen och har gått från en skarp psykologisk syn till en mer sociologisk (Nilsson 2009, s 360-361, 367).

Med ett mer sociologiskt fokus beskriver Estrada (1999, s 76) hur man under tidigt 80-tal förklarar ungdomsbrottslingen som en produkt av bristfällig uppfostran, ogynnsam samhällsutveckling och bristande kontroll. Med andra ord antog man en social förklaringsmodell, inte en psykologisk, och därmed även sociala åtgärder som betonar betydelsen av kontroll (Estrada 1999, s 76-77). Men redan 1986 händer något i den offentliga debatten som förändrar synen på vad man benämner en ”ny kategori ungdomar” som anses vara ”den våldsförhållande ungdomskulturens fel”. Det var inte längre ungdomar från trasiga familjeförhållanden man var orolig för utan ”välklädda, solbrända och Mercedes-åkande unga män” verkade begå helt oprovcerade brott och ändrade drastiskt bilden av ungdomsbrottslingen, mycket tack vare medias rapportering. Åtgärder mot den skadliga ungdomskulturen och droger kompletterar den utökade kontrollen (Estrada 1999, s 77-78). På detta vis förändras både den faktiska brottsligheten men även bilden av denna genom åren som kommer. Under tidigt 90-tal vinner åter inkapaciteringstanken stöd hos många då man ser ungdomsbrottslingen som en grupp ”värstingar” som man behöver skydda samhället från, snarare än barn och unga som behöver skydd från det som lett dem till kriminalitet (Estrada 1999, s 79).

Då det visar sig att det inte går att uppvisa en ökning i brottsstatistiken som motsvarar den ökade mediala rapporteringen måste skiftet i synen på unga lagöverträdare förstås ur ett konstruktivistiskt perspektiv. Det som sker runt 1986 kan exempelvis förstås genom att det skett ett skifte i fokus och nya tolkningsramar har tillkommit. Genom att medialt belysa problemet på ett nytt sätt så har man skapat ett ”nytt” oroande och engagerande samhällsproblem. Detta engagerade politikerna som reagerade med att lägga högsta prioritet på detta samhällsproblem genom att skärpa straffen och ta hårdare tag mot ungdomsbrottsligheten. Detta trots att fängelsestraffkommittén tidigare föreslagit en straffsänkning (Estrada 1999, s 82).

3.3 Barnets position inom straffrättspolitiken

3.3.1 USA

Straffrättspolitiken kan se väldigt olika ut beroende på ur vilken kontext den uppkommit. Vi har tidigare sett till förändringen ur ett tidsperspektiv, men den skiljer sig också åt exempelvis mellan länder på grund av olika syn på brott och straff. Benekos och Merlo (2019) presenterar fyra rättsliga ärenden som är tydliga exempel på ett skifte i USA:s straffrättspolitik. USA har gått från att se på ”barn som människor”, vilka då skulle behandlas precis som vilken annan vuxen människa som helst, till att se ”barn som annorlunda” jämfört med vuxna och som därmed även ska behandlas annorlunda. Detta skifte grundar sig i att brotten ökade i USA under 80- och 90-talen vilket ledde USA till att skifta fokus från att främst skydda barns rättigheter till att straffa barn genom bl.a. inkapacitering. Anledningen till att man använder termen *barn* är för att man i USA då kunde döma individer under 18 år till både livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning (life without parol) men även till dödsstraff. Man tog till den välkända taktiken ”tough on crime” och sänkte straffåldern, dömde ut längre straff och dömde barn och unga på samma premisser som vuxna (Benekos & Merlo 2019, s 102-104). När man sedan under 2000-talet bestämde sig för att pröva domstolarnas beslut kring ungdomar visade det sig att samtliga fyra ärenden som tas upp bröt mot åttonde tillägget (eight amendment) i konstitutionen. Efter att ha utrett dessa fall ansåg man att de fall som dömt ut dödsstraff för barn under 18 år samt de som dömt till livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning bröt mot konstitutionens åttonde tillägg som förbjuder ”cruel and unusual punishment”, vilket detta ansågs vara (Benekos & Merlo 2019, s 104). Benekos och Merlo (2019, s 110-111) beskriver hur man i USA gått från att se unga lagöverträdare som brottslingar till att se dem som offer. Diskussionen som fördes kring mildrade påföljder för unga öppnade även upp för en diskussion kring barns upplevelser av övergrepp, misshandling och traumatiska upplevelser vilket fick konsekvenser i straffrättspolitiken. Barnen sågs inte längre som några man främst behöver skydda samhället från utan snarare att dessa barn själva behövde beskydd.

3.3.2 Sverige

I Sverige infördes ungdomsfängelse som påföljd år 1935. De som dömdes till denna påföljd var mellan 18 och 21 år, men i vissa fall kunde ungdomar så unga som 15 år dömas till

fängelse. I en skrivelse om avskaffande av brottspåföljden ungdomsfängelse (Motion 1971) framkommer allvarlig kritik mot institutionen. Bland annat framförs kritik baserat på en undersökning av unga lagöverträdare där man konstaterar att ungdomsfängelse är den påföljd som ger sämst vårdresultat, trots att det är intentionen med påföljden. Återfallsfrekvensen bland de intagna på ungdomsfängelset är högre än vid andra anstalter, hela 80% av alla intagna ungdomar återfaller i brottslighet. Dessutom framför kritiken att olika kategorier av ungdomar med olika brottslig bakgrund sätts tillsammans på dessa anstalter, vilket ger en möjlighet för de djupt rotade kriminella att utbilda och rekrytera de som är nya på anstalten eller de som på den tiden sågs som "mentalt störda" och därför satt på anstalt.

Ungdomsfängelset blev därför istället en grogrund och en plattform för att utveckla kriminellt beteende och rekrytera ungdomar till kriminella nätverk. På grund av detta anser man i denna skrivelse att det inte finns något berättigande till att behålla denna påföljd eftersom syftet med all vård måste vara att åstadkomma positiva vårdresultat (Motion 1971). Efter att ungdomsfängelset slutade användas som påföljd för unga lagöverträdare i Sverige så infördes istället sluten ungdomsvård som påföljd för de yngsta lagöverträdarna mellan 15-17 år. Statens institutionsstyrelse (SiS) har som uppdrag att verkställa påföljden sluten ungdomsvård sedan den 1 januari 1999 enligt lagen 1998:603 (Johansson, Schierbeck & Wihlborg 2001, s 3).

3.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen belyser att det har skett förändringar när det kommer till synen på ungdomsbrottslingar. Synen förändrades och fokus låg på mer vårdande påföljdssystem för unga brottslingar. Fokus har också länge varit på uppfostran och inte på straff för ungdomar. Skälet till det kan ha varit att ett större ansvar låg på familjer än vad det gör i dagens samhälle. En stor koncentration låg på familjeförhållanden och inte andra faktorer som kan ha bidragit till att unga begår brott. Forskningsöversikten tydliggörs därmed genom att det har skett en uppenbar förskjutning från en vårdande men också återanpassande synsätt på ungdomsbrottslingar till ett mer kontrollerande synsätt där strängare straff spelar stor roll. Strängare påföljder markerar samhällets nolltolerans mot brottsliga gärningar. Det innebär också att valet av påföljd har varit kopplat till samhällets synsätt och nolltolerans mot brott. Genom att unga individer sågs som offer för sämre sociala tillstånd resulterade det i en markering av uppfostran och vård under 1970-talet. När koncentrationen senare, under

1980-talet, övergick till fängelse, var det på grund av att en del ungdomar sågs som farliga för samhället. På så vis utgjorde det skäl för strängare straff.

4 Teori

I teoriavsnittet kommer vi att definiera och förklara både moralpanik och penalpopulism vilka är två begrepp som blir centrala för vår analys och diskussion.

4.1 Moralpanik

Moralpanik kan definieras som ett tillstånd som hotar ett samhälles moral och värderingar som drivs på av medias stereotypa bevakningar och framställningar. Det kan handla om ett nytt fenomen eller så kan det vara något som tidigare existerat i periferin. Så småningom kan detta leda till moraliskt fördömande från politiker och experter som formulerar förklaringar och lösningar. När dessa lösningar har satts i verket försvinner sedan paniken och problemet ges inte lika mycket uppmärksamhet. Efteråt kan detta ha passerat utan några större konsekvenser, alternativt visa sig genom exempelvis förändringar i kriminalpolitiken och det kan därmed påverka samhällets utveckling (Nijjar 2015, s 2).

Med hjälp av begreppet *moralisk panik* kan man delvis förstå det som händer runt 1986 i det som diskuterades i den tidigare forskningen. Moralisk panik handlar i grunden om människors reaktioner på avvikande beteenden eller fenomen. År 1986 handlade det om en ny ungdomskultur där media agerade katalysator genom att rapportera om fenomenet och därmed skapa reaktioner hos befolkningen. På detta vis skapas det en ”fiende” för samhället och ett krav på förklaringar och lösningar uppkommer vilket kan leda till att ansvariga myndigheter och experter krävs på handlingskraft. Detta kan yttra sig som förändrad retorik och syn på problemet, men även som nya lagar eller hårdare straff (Estrada 1999, s 128). Det kan vara svårt att avgöra när en reaktion blir till en överreaktion, när man går från rimlig oro till moralisk panik och när reaktionerna blir oproportionerliga. För oss är begreppet väldigt relevant i och med vårt konstruktivistiska ställningstagande som gör oss intresserade av hur man just konstruerar och uppfattar ett visst problem, oavsett överreaktion eller inte. Moralisk panik innebär de facto att det inte behöver finnas en faktisk ökning i brottsutvecklingen för att en reaktion ska uppkomma, utan hur man *uppfattar* att brottsutvecklingen ser ut kan i sig skapa en reaktion (Estrada 1999, s 129-130).

4.2 Penal populism

Penal populism är ett begrepp som handlar om att straffrättsliga påföljder påverkas av allmänhetens tankar och åsikter, vilket i sin tur påverkar politiken och därmed besluten som tas gällande vilka typer av påföljder som ska tillämpas i samhället. Det handlar om att tillfredsställa ett samhälle med hjälp av hårdare påföljder som många gånger inte har faktiska brottspreventiva effekter på bland annat ungdomsbrott (Lacey 2008, s. 21-23). Det var kriminologen Anthony Bottoms som skapade och utvecklade begreppet år 1993. Penal populism representerade kriminalsamhället genom att strängare påföljder infördes och ett större antal dömda individer placerades i fängelser (Jennings, Farral, Hay & Gray 2017, s. 463-468). Kriminalsamhället är ett samhälle där kriminalitet men också att motverka brott blir ledande faktorer av hur samhället planeras, kontrolleras men också görs legitim. Begreppet tillämpas för att redogöra för hur staten och andra institutioner i samhället bekämpar brott.

Nicola Lacey redogör för straffpopulism och huvudämnet som hon är inriktad på är straffrätt. Laceys centrala påstående är att den institutionella sfären är i behov av en ekonomisk samt politisk synvinkel för att begripa regler och på så vis framställa ett rättsväsende som behandlar individer rättvist och på ett väl fungerande vis. Trots att målsättningen handlar om att fängelse ska resultera i återanpassning men också inräkning är det allmänt känt att inkapacitering har en ytterst liten brottspreventiv påverkan. På samma gång resulterar det i enorma ekonomiska kostnader men också mänskliga (Lacey 2008, s. 15f). Penal populism fokuserar på så vis mycket på avskräckande effekter. Det kan påverka politiska beslut och det kan då leda till strängare påföljder eftersom fokus ligger på avskräckande effekter och ett tillfredsställande av allmänhetens krav ligger till grund för det.

5 Metod

I det här avsnittet kommer vi att presentera diskursanalytisk metod samt redogöra för vår analysprocess och val av empiriskt material där vi också argumenterar för våra val av både metod, empiri och analysverktyg.

5.1 Diskursanalys som metod

5.1.1 Foucault om diskurser och makt

Med diskursanalys som metod analyserar man hur språkliga formuleringar bidrar till att bygga upp samhället och forma hur vi uppfattar det. Diskurs handlar på så sätt om att analysera på vilket sätt man talar om något och en diskursanalys synliggör meningssystem som bidrar till att bevara maktstrukturer och konstruera fenomen (Svensson 2019, s. 45-53).

Hur vi människor uppfattar olika saker varierar mellan olika tider i historien och olika samhällen. För att förtydliga vad som menas med detta kan vi ta ett exempel. Foucault utförde en diskursanalys om hur de som kallades ”vansinniga” tolkades och betraktades av samhället samt hur de behandlades. På en och samma plats förvarade man fattiga, arbetslösa, kriminella och psykiskt sjuka eftersom dessa samlades under ett begrepp - vansinniga.

Detta visar hur våra språkliga föreställningar och kategoriseringar av människor får konsekvenser för konkreta människoliv. En diskurs kan benämnas som en språklig praktik som leder till vissa konsekvenser och som påverkas av yttre ting såsom samhällets skick och den tid man befinner sig i. En diskurs blir alltså kortfattat enligt Foucault ”en praktik som frambringar en viss typ av yttranden” (Boréus 2017, s 176-177).

Michel Foucaults maktaspekter har bidragit till en förståelse för hur yttranden återskapas och legitimeras. Det sker huvudsakligen enligt Foucault genom att vem som helst inte kan tala om vad som helst, “Alla vet att man inte får säga allt, att man inte kan tala om vad som helst när som helst och, slutligen, att inte vem som helst får tala om vad som helst” (Foucault 1993, s. 7). Det betyder att den aktuella diskursen alternativt diskursens ordning utnyttjas av grupper eller enskilda individer för att bevara handlingssätt och synsätt som betraktas som normen inom ett kunskapsområde. Makt är enligt Foucault integrerad i alla typer av gemenskaper och samband. Det gäller även professionella relationer och ingen förskonas från makt. Dock är

det möjligt att påverka makten och det beror på det förhållande och sammanhang den tillämpas i (Nilsson 2008, s. 92-94).

Makt är något som ständigt kan förändras och utvecklas och är med andra ord dynamisk (Nilsson 2008, s. 86). Vidare beskrivs Foucaults tänkande gällande diskurser, på vilket sätt diskurser omsätts i praktiken och vilka institutionella arrangemang som omringar dem (Nilsson 2008, s. 53-55). Enligt Foucault så är makt och diskurser sammanlänkade. Makt utövas hela tiden och förändras i olika sammanhang. Det innebär på så vis att makten inte heller ägs (Nilsson 2008, s. 86-87). Makten ses också som en absolut del av samtliga sociala förhållanden och maktförhållanden finns bland varje del i ett samhälle. På samma gång är den ständigt aktiv. Foucault beskriver att makt håller i styr och framkallar, alternativt förmår individer till varierande subjektspositioner (Nilsson 2008, s. 88-90; s. 93-94). Med hjälp av subjektspositioner som Foucault tillämpar kan det analyseras hur ungdomar framställs i varierande studier och material. Samtliga texter och material som tillämpas tillhör en viss typ av diskurs. I materialet analyseras därför språket, argumenten men också begreppen för att kunna besvara frågeställningarna och problemformuleringen gällande ungdomar.

5.1.2 Konstruktivismen

Den vetenskapstradition vi lutar oss mot är konstruktivismen. Detta eftersom det både genom diskursanalys och konstruktivism betonas hur situationer och fenomen kan och bör förstås genom social interaktion och språklig förmedling. Konstruktivism handlar om hur sociala fenomen så som makt och identiteter skapas, eller konstrueras, genom social interaktion människor emellan. Genom att förstå verkligheten som något som konstrueras är det också möjligt att dekonstruera den verklighet som presenteras. Konstruktioner utgörs av flera aspekter så som *vad* det är som konstrueras, *vem* som konstruerar och *hur* det går till när fenomenet konstrueras. Konstruktionen utgörs också av vissa *anspråk* och man kan fråga sig om det är en direkt avspegling av verkligheten eller om det är en konstruktion bland andra möjliga varianter av verkligheten. Att konstruktioner sker i sociala interaktioner innebär att enskilda individer inte kan åstadkomma några meningsfulla sociala konstruktioner utan det måste ske mellan individer (Sohlberg & Sohlberg 2019, s 311). Konstruktionen av ungdomsbrottslighet i statliga dokument kan detta ses som en social konstruktion eftersom regeringens tillsatta utredare i samråd arbetar fram dessa dokument och de kan tänkas ha framkommit ur sociala interaktioner mellan medborgare, media och politiker i en process

som kommer att tydliggöras med begreppen moralpanik och penal populism. När man i denna kontext konstruerar ungdomsbrottsligheten (*vad*) så är de tillsatta utredarna delvis svaret på *vem* som konstruerar det och *hur* det går till kommer att presenteras i analys och resultatavsnittet, så även de *anspråk* som görs.

För att konstruera något måste det, som tidigare nämnts, ske i ett socialt sammanhang. Durkheim menar att det finns ett socialt tryck på individen redan från födseln. Därav kan aldrig dessa konstruktioner uppkomma ur tomma intet utan de förhåller sig alltid till det som förflutit (Sohlberg & Sohlberg 2019, s 313). Ungdomsbrottsligheten har funnits sedan urminnes tider, därav uppkommer inte dagens konstruktioner ur ingenting utan det baseras på vad som varit och den utveckling som hittills skett. Det innebär alltså att konstruktionen i verkligheten är en *rekonstruktion*. Sohlberg och Sohlberg (2019, s 313) ställer en viktig fråga som helt för sig är väldigt intressant, ”vem är det som har makt att konstruera?”. Är det staten som har den makten i det fall vi undersöker? Eller är det media som har makten att påverka genom att skapa moralpanik som leder till penal populism och därmed påverkar de konstruktioner som uppkommer? Foucault framhäver den makt han anser diskursen har över människorna och deras sätt att tänka och agera. Han menar att det inte är någon individ eller grupp sökande efter makt som påverkar konstruktionen, utan människornas sätt att se på världen och konstruera den som är formad av diskursens makt (Sohlberg & Sohlberg 2019, s 314).

5.2 Analysprocess

I relation till Foucaults analys som beskrivits ovan avser vi i detta arbete undersöka hur man konstruerar subjektpositionen ”ungdomsbrottsling” i två olika statliga utredningar. För att ta reda på detta är vi i vår analys intresserade av språkanvändningen i sitt sociala sammanhang där vi vill ta reda på hur man talar om och ser på dessa ungdomar som begår brott men även hur olika påföljder motiveras utifrån synen på dessa. Vi kommer därför att utgå ifrån ett bredare diskursbegrepp som omfattar både hur man uttrycker sig kring ungdomarna men även hur staten i sina utredningar motiverar hanteringen av dessa individer inom straffrätten. För att definiera vår diskurs har vi tagit hjälp av Boréus (2017, s 184) som ger tre frågor som kan hjälpa till att avgränsa diskursen. Detta kan göras genom att besvara frågorna *vad* talas det om, i vilket *sammanhang* talas det om detta och *när* är det man talar om det? Svaret på de första två frågorna är att ungdomsbrottsligheten (*vad*) talas om i statliga offentliga

utredningar tillsatta av regeringen (*sammanhang*) och på den sista frågan är svaret att perioden som är av intresse är från år 2023 och framåt (*när*). För att välja ut vårt empiriska material har vi sökt bland de offentliga statliga dokument som finns att tillgå på riksdagens webbplats. Genom att söka på riksdagen.se kunde vi hitta dokument som vi anser representerar den diskurs vi vill undersöka och det problem vi intresserar oss för. Vårt analysarbete börjar med att vi läser igenom materialet för att få en uppfattning om vad som framstår som viktigt i diskursen och vad som återupprepas eller förtydligas i relation till våra frågeställningar. Hur benämns exempelvis ungdomsbrottslingar, används flera namn för att beskriva denna grupp? Finns det andra återkommande begrepp som verkar viktiga i sammanhanget? Eftersom vi har vårt analysmaterial digitalt så kunde vi här till exempel söka efter ett ord som vi upplever som viktigt för att se hur ofta det nämns i de olika dokumenten. Efter detta läser vi igenom texterna på nytt och då förhåller vi vår läsning till våra frågeställningar som leder oss in i materialet och analysen (Boréus 2017, s 186 – 187).

Vi har gått tillväga på så sätt att vi var för sig har läst samma text med en viss fråga i åtanke. Vi sammanställde sedan våra tankar och idéer kring det vi läst var för sig och sedan diskuterade vi vad vi kunnat observera gällande exempelvis synen på ungdomsbrottslingar. Efter att ha gjort detta gick vi vidare till nästa fråga i samma material och återupprepade processen. När vi var klara med vårt första material så gick vi vidare till det andra och gjorde samma sak igen. När vi sedan hade analyserat allt empiriskt material så sammanställde vi detta till färdig analys text innan vi gick vidare med att koppla vår analys till tidigare forskning, teori och centrala begrepp.

5.3 Metodologisk motivering

Att välja metod hänger ihop med en del vetenskapsteoretiska antaganden som behöver göras. För att kunna svara på våra frågeställningar behöver vi se på fakta som mer än sådant som går att mäta eller studera statistiskt. Vi behöver anta en position som säger att fakta även kan vara socialt konstruerad och att det går att studera sådant som sker mellan människor i interaktion. Estrada (1999, s 71-72) beskriver att ett konstruktivistiskt synsätt innebär att man inte intresserar sig för problemets faktiska konsekvenser eller omfattning som man gör inom objektivismen, utan istället intresserar sig för hur man talar om, uppfattar och konstruerar en företeelse inom en diskurs. För vår typ av frågeställning lämpar sig därmed ett konstruktivistiskt förhållningssätt och diskursanalytisk metod. Diskursanalysens

konstruktivistiska utgångspunkt innebär att perceptionen, hur man ser på världen och uppfattar olika företeelser, skiftar mellan olika samhällen, tider och kontexter. Det innebär också att vi med språket som verktyg delar in människor i olika kategorier eller grupper vilket ger konkreta konsekvenser för faktiska människor. Vi vill undersöka hur det påverkar rättsliga påföljder för barn och unga att man talar om dessa på ett visst sätt, kategoriserar dem och skapar en bild av dem som sedan får straffrättsliga konsekvenser. Hur vi pratar om människor och vilka konsekvenser det får påverkar i sin tur hur vi uppfattar och föreställer oss dessa människor. Precis som Foucault så ser vi på begreppet diskurs som både språkliga praktiker som påverkar hur vi ser på företeelser eller människor. Det gör att metoden är lämplig för våra frågeställningar både vad gäller synen på unga lagöverträdare men även vad gäller de rättsliga följderna detta får och hur man motiverar dessa (Boréus 2015, s 176-177).

Om vi istället för kvalitativ metod hade valt kvantitativ så skulle vi kunnat få fram resultat som kan generaliseras och ges med viss övertygelse genom diverse test gällande träffsäkerheten i det vi får fram. Men det hade då blivit en helt annan studie som hade fått handla om något statistiskt mätbart. Oavsett vilken metod man arbetar med så är det ofta viktigt med etiska överväganden och hänsynstaganden. Eftersom denna studie bygger på offentligt material har vi inte behövt göra några direkt etiska överväganden. Dokumenten rör inte någon enskild person eller organisation som kan påverkas negativt av att vi använder materialet, alltså har vi inte behövt ta hänsyn till exempelvis informerat samtycke eller konfidentialitetskravet. Vi har dock tagit hänsyn till att läsningen av empirin och vår tolkning av densamma har skett opartiskt och objektivt. Vi har även säkerställt att hela vår arbetsprocess är transparent och att informationen från empirin återges korrekt med hänvisning till källor enligt praxis.

5.4 Val av empiriskt material

Vi har sökt vårt material framförallt på Sveriges riksdags hemsida bland de offentliga dokument som finns tillgängliga via deras tjänster och som behandlar ungdomsbrottslighet på olika sätt. Vi har sökt dokument av samma typ för att få ett homogent material som går att jämföra. Vissa delar av dokumenten består av formella lagtexter som inte innehåller särskilt rika språkliga beskrivningar eller motiveringar. Men i materialet finns delar som innehåller mycket informerande, argumenterande och problematiserande text som kan tillföra analysen djupare mening. Andra material vi tittat på, exempelvis direktiv, propositioner eller protokoll

har vi inte upplevt leverera samma omfång och fyllighet som de statliga offentliga utredningarna har gjort. Dessutom kompletterar dessa två utredningar varandra och ger två olika vinklar på problemet med ungdomsbrottslighet.

Vi valde ut två utredningar; SOU 2023:44 om regleringen om frihetsberövande påföljder för unga lagöverträdare samt SOU 2025:11 om sänkt straffbarhetsålder. Båda utredningarna bygger i grunden på den utveckling man sett där allt yngre personer vistas i kriminella miljöer och begår grova brott. I den förstnämnda utredningen är uppdraget att föreslå revideringar av påföljdssystemet för unga samt överväga vilken myndighet som ska få ansvar för de frihetsberövande påföljderna. Synen på och diskussionen kring barn och unga under 18 år ska präglas av ett ungdoms- och barnrättsperspektiv vilket innebär att de påföljder som föreslås måste förhålla sig till barnkonventionen (Justitiedepartementet 2023b, s 17).

Utredningen kommer fram till att barn även i fortsättningen enbart ska dömas till frihetsberövande påföljder i undantagsfall. I de fallen ska kriminalvården ansvara för dessa påföljder inom nyinrättade ungdomsfängelser. Detta ska också medföra att Statens institutionsstyrelse (SiS) kan renodla sin verksamhet och ägna sig enbart åt vård av unga. Man ser ett stort behov av att både vårda men också straffa barn och unga på ett mer strukturerat sätt där ansvariga myndigheter specialiserar sig på det ena eller det andra (Justitiedepartementet 2023b, s 19).

Den andra utredningen hade som uppgift att överväga och föreslå ändringar gällande en sänkning av straffbarhetsåldern. Precis som man gjort i den tidigare utredningen bekräftar man här att det är en minoritet av barnen som begår grova brott och därför kan inte en generell sänkning av straffbarhetsåldern rekommenderas utan den ska gälla vid speciellt grova brott där den negativa påverkan på samhället är som störst. Med barnens välmående, utveckling och säkerhet i åtanke har man därför föreslagit ändringar i de straffrättsliga påföljderna för enbart en liten skara barn som begår väldigt allvarliga brott och som samhället anses behöva skyddas från. Utredningen handlar således om att straffet ska stå i proportion till brottets allvarlighetsgrad och samhället måste reagera även mot unga barn för att kunna motverka den utveckling som man nu observerar (Justitiedepartementet 2025, s 19-21).

6 Resultat och analys

6.1 Synen på ungdomsbrottslingar

”I detta betänkande behandlar utredningen frågan om vid vilken ålder som barn bör kunna straffas” (Justitiedepartementet 2025, s.19). Utredningen handlar på så vis om vid vilken *ålder* barn ska kunna straffas men det handlar också om *vilka* barn som ska kunna straffas hårdare än andra. Något som tydliggörs i texten är att man indirekt ritar upp en skiljelinje mellan en del barn i jämförelse med andra barn. En del barn framstår som att de behöver skydd och på så vis är i fara i jämförelse med andra barn som istället utgör fara, är ett problem och ett hot mot samhället. Dessa barn utför många gånger grövre brott och har kopplingar till kriminella nätverk. De kriminella nätverken letar sig allt längre ner i åldrarna och på grund av det anser man att nya åtgärder måste tillkomma för att kunna handskas med detta. Åtgärderna är bland annat hårdare straff mot unga, genom till exempel strängare övervakningsstraff och på samma gång en sänkning av straffbarhetsåldern till 14 år (Justitiedepartementet 2025, s. 20-22).

I utredningen beskrivs också unga lagöverträdare som är under 15 år. Då talar man om att Polismyndigheten ska hantera dem om man är medveten om eller misstänker att dessa barn far illa genom bland annat rekryteringar till kriminella nätverk (Justitiedepartementet 2025, s. 109-110). Vid 15 års ålder förändras och utvecklas tonläget och frågor uppstår såsom vad är det som gör att man ser på och behandlar dessa grupper och individer olika? Är skillnaden verkligen så stor mellan en 14 och 15 åring när det kommer till hur de påverkas av omhändertaganden eller vård? Skillnaden mellan dessa grupper framstår som att de yngre är individer i behov av skydd och stöd, medan den äldre gruppen ses som förövare som behöver inkapaciteras för samhällets säkerhet. För att balansera dessa två perspektiv föreslår utredningen en begränsad sänkning av straffbarhetsåldern för de mest allvarliga brotten samtidigt som man är medveten om att detta skulle kunna medföra negativa konsekvenser för barnen som kommer drabbas av detta (Justitiedepartementet 2025, s. 137-141; s. 212).

“Barn och unga som begår brott innan fyllda 18 år särbehandlas vid straffmätningen och påföljdsvalet. Det innebär bland annat att det krävs synnerliga skäl för att bestämma påföljden för ett barn till fängelse” (Justitiedepartementet 2023b, s. 17). Det innebär att en 15-årig ungdom till exempel får en femtedel av straffet i jämförelse med en vuxen som utför samma gärning. Ungdomar presenteras med andra ord med mildare påföljder i utredningen.

På samma gång tolkas utredningen som att det sista alternativet som ska tillämpas är fängelse. Det innebär att man inom rättsväsendet försöker tillämpa mildare påföljder så länge det är möjligt. Det sista steget är att döma till fängelse. Det går enbart att döma unga lagöverträdare till fängelse om det föreligger *synnerliga skäl* enligt 30 kap 6§ Brottsbalken, dock innebär det att de i första hand döms till sluten ungdomsvård enligt 32 kap 5§ Brottsbalken (Justitiedepartementet 2023b, s. 103-104). Samtidigt eftersträvar rättsväsendet en stabilitet mellan återanpassning och straff där en koncentration ligger på insatser som kan minska ungdomsbrottsligheten och anpassa ungdomarna tillbaka i samhället.

“Inom den LVU-vård som bedrivs vid SiS särskilda ungdomshem finns många barn och unga med kopplingar till kriminella nätverk. Många av ungdomarna har varit inblandade i skjutningar och sprängningar i kriminella miljöer” (Justitiedepartementet 2023b, s. 175-176). Dessa ungdomar presenteras som att de kommer från häkten, alternativt är de dömda till ungdomsvård. Många avtjänar även ungdomsövervakning och på samma gång är de omhändertagna enligt LVU. Det krävs synnerliga skäl för att bestämma påföljden för ett barn till fängelse och därför är det sluten ungdomsvård som tillämpas. I barnkonventionen tas det upp att ungdomar ska behandlas på ett särskilt sätt. Det innebär att frihetsberövande enbart får ske som sista utväg men också under en så kort tid som möjligt (Justitiedepartementet 2023b, s. 150). Trots att ungdomar presenteras som problem i samhället, ska de behandlas humant och med respekt enligt barnkonventionen (Justitiedepartementet 2023b, s. 144-145).

6.2 Påföljder för unga lagöverträdare

I utredningarna argumenterar man sig fram till straffskärpningar för unga och en sänkt straffbarhetsålder som huvudsakliga åtgärder och ställer sedan dessa mot de negativa konsekvenser som kan uppkomma. När man talar om den utveckling som skett bland unga lagöverträdare så är man noggrann med att poängtera att det generellt sker en minskning av brottsligheten men med ”ett litet antal barn som, särskilt med koppling till kriminella nätverk, begår allt fler allvarliga brott” (Justitiedepartementet 2025, s 19).

6.2.1 Sänkt straffbarhetsålder

En av anledningarna till att det finns en åldersgräns för straffbarhet är på grund av den psykologiska och neurologiska utvecklingen hos barn. Enligt forskning har barn större benägenhet att vara impulsstyrda, söka spänning och underskatta risker. Detta tar man upp i

utredningen som en viktig aspekt att förhålla sig till när man talar om straffbarhetsålder. Idag är åldern satt till 15 år just för att man anser det vara den ålder då man uppnått tillräcklig mognad för att kunna åläggas straffrättsligt ansvar för sina handlingar, denna ålder vill man nu sänka till 14 år (Justitiedepartementet 2025, s 22, 190).

I utredningen nämner man hur skjutvapenvåld och sprängningar har ökat på ett sätt i Sverige som inte observerats i andra jämförbara länder och man ser det nu som ett växande samhällsproblem. Sänkningen av straffbarhetsåldern motiveras till stor del av att allt fler barn under 15 år vistas i dessa miljöer. Bland barn i åldern 15-17 år som sitter häktade syns en ökad representativitet när det gäller grova brott såsom mord, dråp och vapenbrott m.m. När det gäller barn under 15 år så får man istället undersöka antalet barn som utreds enligt 31§ LUL samt antalet det väckts bevisstalan mot. Polisen ger en bild av att även denna kategori av brottslighet har ökat, vilket utredningen bekräftar och även till stor del grundar betänkandet på (Justitiedepartementet 2025, s 196-197).

Förslaget motiveras även av en jämförelse med främst de nordiska länderna men även Europa, samtliga nordiska länder har 15 år som gräns. Sverige skulle därmed bli det land i Norden som har lägst straffbarhetsålder, men som tidigare nämnt menar man också att Sverige sticker ut mot andra jämförbara länder när det kommer till utvecklingen av grov ungdomsbrottslighet (Justitiedepartementet 2025, s 133-134). Mellan åren 2010 och 2012 valde Danmark att sänka straffbarhetsåldern från 15 till 14 år. Man återgick snabbt till 15 år eftersom den nya regeringen ansåg utredningen som lett till att beslutet inte hade tillräcklig empirisk underbyggnad och det gick inte styrka eventuella förebyggande eller brottsminskande effekter. Detta kunde sedan styrkas i den utvärdering som gjordes av reformen och som visade att effekterna snarare blev de motsatta (Justitiedepartementet 2025, s 140). Även i Finland har en sänkning diskuterats men även där kom man fram till att det inte finns grund för en sådan reform. Deras förslag är istället att man inför straffskärpningar för den som förmår ett barn att delta i kriminell verksamhet. I Norge har man tidigare haft 14 år som straffbarhetsålder men 1990 höjde man den till 15 år. Denna lagändring motiverades av många faktorer, däribland att de övriga nordiska länderna hade 15 år samt att man ansåg att de negativa konsekvenserna övervägde fördelarna med 14 års gräns. Frihetsberövanden av barn, framförallt i fängelse, ansågs vara mycket skadligt för barnet. Precis som i Danmark framfördes risken att detta skulle kunna leda till psykisk problematik och ökad risk för återfall i brottslighet (Justitiedepartementet 2025, s 141-143).

En risk man tar fasta vid är att ett barn som straffas lätt stämplas som kriminell av omgivningen och därmed börjar se sig själv på samma sätt och agerar därefter. Genom att straffa barn riskerar man alltså att förstärka den kriminella identiteten och det brottsliga beteendet (Justitiedepartementet 2025, s 192). I Danmark tog man hänsyn till en engelsk studie om stämplingsteorin där resultatet visade att barn som dömts för brott löper större risk att fortsätta begå brott och utveckla sin kriminalitet (Justitiedepartementet 2025, s 136-137). Internationella studier har dessutom visat att frihetsberövande av ungdomar har ett starkt samband till även framtida fysiska och mentala problem, försämrad utbildning, sämre arbetsmarknadsanknytning och fortsatt kriminalitet (Justitiedepartementet 2025, s 192).

6.2.2 Skärpta straff

När man i utredningen diskuterar straffets effekt utgår man från två principer: allmänprevention och individualprevention. Med allmänprevention avser man att påföljdssystemet och de straffrättsliga ingripanden som föreslås ska ha en brottsförebyggande effekt på allmänheten. Huruvida en avskräckningseffekt kan förväntas beror bl.a. på hur gammal gärningspersonen är och därmed hur dennes kognitiva och psykologiska utveckling ser ut (Justitiedepartementet 2025, s 193). Hos barn är avskräckningseffekten lägre eftersom de har svårare att reflektera över konsekvenserna av ett beteende samt att de har lägre impuls kontroll än vuxna individer, därmed kan effekten beräknas vara begränsad (Justitiedepartementet 2025, s 193).

Individualpreventionen däremot handlar om att straffet ska göra att den dömda inte fortsätter begå nya brott. Detta sker dels genom inkapaciteringseffekten, dvs. den dömda kan inte begå fler brott under tiden denne är frihetsberövad. Individualpreventionen ska också uppfyllas genom att påföljderna bygger på individuell rehabilitering som ska hjälpa barnet att återanpassas till samhället. Men även genom att straffet i sig ska avskräcka barnet från fortsatt kriminalitet. Avskräckningseffekter hos barn blir ännu mindre om barnet utsätts för stress, ilska, rädsla eller hot (Justitiedepartementet 2025, s 193). Eftersom de barn man vill komma åt ofta har kopplingar till organiserad brottslighet kan man anta att det förekommer en viss påtryckning på barnet från andra vuxna individer samt att detta hos barnet kan leda till stress och rädsla. Om man frihetsberövar ett barn och denne får vård för att återanpassas till samhället måste man också ta hänsyn till de tidigare kontakter barnet haft till kriminella personer. Får barnet åter kontakt med dessa individer kan den kontakten bli mer påtaglig för barnet än tanken på konsekvenserna och den avskräckande effekten av straffet.

Enligt vår analys ligger ytterligare problematik i att individualpreventiva effekter kan förväntas vara mindre bland ungdomar inom den organiserade brottsligheten. Detta då barnen ofta ses som utbytbara redskap för att nå ett mål. När det kommer till kriminalitet som kan kopplas till organiserad brottslighet så som narkotikabrott etc. så kan man därför inte räkna med brottsminskande effekter generellt (Justitiedepartementet 2025, s 193).

Sammanfattningsvis skulle vi därför argumentera för att vad gäller individual- och allmänpreventiva effekter så ska man ha rimliga förväntningar. Utredningen som gjordes i Danmark visade att brottsligheten bland 14-åringar inte minskade efter sänkningen av straffbarhetsåldern. Risken för återfall i brott minskade inte heller utan det visade sig att under de första 18 månaderna efter avtjänat straff så ökade risken att barnet begick nya brott med 10 procent. Samma 14-åringar som återfaller i brott visade sig i mindre grad fullfölja skolgången i årskurs 9. En jämförelse mellan 14-åringar som blivit dömda för brott och 14-åringar som begick brott innan reformen och därför inte blev dömda visar alltså att reformen bidragit till att fler 14-åringar fortsätter sin kriminella bana och halkar efter i skolgången med sämre betyg. Det finns alltså enligt denna utvärdering inga belägg för att denna åtgärd skulle ha några preventiva effekter, allmänna som individuella (Justitiedepartementet 2025, s 140-141).

6.2.3 Ungdomsfängelse som påföljd

Utredningen från 2023 kommer framförallt fram till att ungdomsfängelser och särskilda ungdomsavdelningar ska återinföras i Sverige. Dessa ungdomsfängelser ska skötas under Kriminalvårdens regi och inrättningarna ska vara anpassade för personer mellan 15-17 år. Utredningen betonar vikten av att dessa inrättningar är anpassade för ungdomar och deras återanpassning till samhället samtidigt som man ska jobba för att minimera de negativa effekter som frihetsberövande påföljder har på så unga individer (Justitiedepartementet 2023b, s 260). För att tydliggöra områdesansvar har man för avsikt att tydligare separera kriminalvårdens ansvar från Statens institutionsstyrelses (SiS). Kortfattat ska kriminalvården fokusera på frihetsberövande straff medan SiS ska fokusera på sitt vårdande uppdrag. Man ser alltså att barnen har olika behov och därför krävs både ett vårdfokus och ett strafffokus vilket tydliggör en separation mellan barn som behöver tas om hand och barn som behöver fostras eller avskräckas (Justitiedepartementet 2023b, s 19).

“barn som tvångsvårdas tas omhand av en myndighet med ett tydligt vårduppdrag medan barn som döms för allvarliga brott omhändertas av en annan myndighet med det huvudsakliga uppdraget att verkställa straff” (Justitiedepartementet 2023b, s 19).

Man vill försäkra sig om att ungdomar som avtjänar sina straff i dessa inrättningar upplever en trygg och säker miljö där de erbjuds individanpassade rehabiliteringsprogram. Men detta är inte utan att förslaget mött kritik. Viss kritik tar helt avstånd från förslagen och menar att det görs tydligt av FN:s direktiv att frihetsberövande av barn och unga inte ska vara något annat än en sista utväg och att det då ska vara under kortast möjliga tid. Det framförs även kritik mot de minskande effekterna på återfallsbrottslighet såsom de presenteras i utredningen vilka anses vara ytterst osäkra och inte mycket stöd ges för slutsatsen att man skulle kunna nå brottsminskande effekter (Justitiedepartementet 2023b, s 479, 482).

6.3 Vår tolkning av det som skrivs i utredningarna

Om man ställer dessa båda utredningar mot varandra så kan vi se hur två olika bilder av ungdomsbrottslingen träder fram. Men man kan också se hur dessa konstruktioner bidrar till hur man motiverar de åtgärder som föreslås i utredningarna. Detta kan tydliggöras genom att beskriva två framträdande diskurser, den ena fokuserar på ansvar medan den andra fokuserar på rehabilitering och återanpassning. Den initiala läsningen av utredningen från 2023 gav ett intryck av att man ville ta hårdare tag mot ungdomsbrottsligheten och återinföra ungdomsfängelser. Man ser på ungdomsbrottslingen som en formbar individ som behöver individanpassad stöd, men även kontroll, för att kunna återanpassas till samhället. Att man vill frihetsberöva unga personer kan tyckas vara en drastisk åtgärd, men samtidigt framställs denna åtgärd som nödvändig. Kriminalvården ska få ansvar för inrättningen eftersom de har erfarenhet och kunskap om miljön. En miljö som för ungdomen ska vara trygg och rehabiliterande i första hand. Man ser på ungdomen och dess brottsliga beteende som föränderligt, med hjälp av rätt insatser kan man förändra beteendet och ungdomen kan återanpassas till samhället. Detta betyder att trots det initiala intrycket av ungdomen som kriminell där hårdare tag krävs för att få bukt med hotet denne utgör mot samhället, så kan man även se att det finns en syn på ungdomen som bygger på att denne är i behov av hjälp och stöd och därmed kan och bör rehabiliteras tillbaka till samhället.

I utredningen från 2025 kan man se en mer ansvarsgörande diskurs där ungdomen som begår brott ses som en kriminell individ som ska bära ansvar för sina handlingar. Man anser till och

med att detta ansvar ska förväntas av yngre personer, redan från 14 års ålder vid grova brott. Precis som i den tidigare nämnda utredningen får man här initialt en känsla av att man vill skärpa straffen och ta hårdare tag mot de ungdomar som begår dessa brott. Här bekräftas och förstärks denna känsla genom läsningen och vi får en känsla av att vissa grova brott som begås av ungdomar ses på med sådant allvar att man inte anser rehabilitering vara den främsta prioriteten utan snarare straffrättsligt ansvar. Man ser den eskalerande brottsligheten bland unga som en våg som måste stoppas. Uppfattningen är att detta måste göras genom att skärpa bestraffningarna och förstärka avskräckningen genom att omfatta yngre personer och straffa dessa hårdare än man tidigare gjort. Utredningen signalerar en förväntning på skärpt kriminalpolitik där unga ska ses som ansvariga för sina handlingar och ska stå straffrättsligt ansvariga i proportion till brottets allvarlighetsgrad. I SOU 2025:11 (Justitiedepartementet 2025, s 195) skriver man bland annat att “beroende på bl.a. utvecklingen av brottsligheten kan de kriminalpolitiska avvägningarna i fråga om vilken straffbarhetsålder som är lämplig förändras över tid”. Man beskriver även komplexiteten i frågan om straffbarhetsålder genom att förklara att det handlar om “en avvägning mellan å ena sidan de principer som ligger till grund för att barn särbehandlas i det straffrättsliga systemet och å andra sidan de skäl som talar för att det vid en viss ålder kan anses rättvist och nödvändigt att samhället ingriper med en straffrättslig påföljd” (Justitiedepartementet 2025, s 195). Vi upplever därför detta dokument som något mer fokuserat på barn och unga som farliga för samhället, medan det tidigare dokumentet har något mer fokus på barn och unga i behov av stöd och vård, trots förslaget om utökade frihetsberövanden. En tydlig skillnad mellan dokumenten blir därför att utredningen från 2023 har ett mer rehabiliterande fokus och anser barn och unga vara i behov av vård och stöd. Detta medan man i utredningen 2025 har samma önskan om skärpta straff men motiverar detta med en syn på barn och unga som fullvärdiga brottslingar som bör kunna straffas som sådana, man har ett mer strafforienterat fokus och hoppas på avskäckningseffekter. Hur man motiverar förslag till ändringar i lagen varierar alltså utifrån synen man har på ungdomsbrottslingarna. Gemensam är dock synen på ungdomskriminalitet som ett eskalerande problem i samhället som kräver nya former av åtgärder för att få kontroll över utvecklingen.

6.4 Koppling till teori och centrala begrepp

Vår analys kommer nu att kopplas till teori och centrala begrepp som tidigare presenterats men först vill vi förtydliga vår koppling till konstruktivismen.

6.4.1 Konstruktivism

Utifrån vår tolkningsram ser vi ungdomsbrottsligheten som en social konstruktion, något som uppkommer och får mening genom kommunikation och mellanmänsklig interaktion. Som vi kunnat se i både analys och tidigare forskning så är synen på ungdomsbrottslingen inte statisk. Aktörer utanför gruppen själv har makt att definiera gruppen och konstruera subjektet. Till exempel har de som ansvarat för utredningarna en viss makt att definiera ungdomsbrottsligheten eftersom de genom utredningarna kommunicerar en bild av gruppen som motiverar de åtgärder som sedan föreslås. Konstruktionen bygger på dagens samhälleliga värderingar och är uppkommen ur en viss kontext som speglar en specifik diskurs. Man kan alltså inte ta för givet att den bild man får av ungdomsbrottslingar är en perfekt avspegling av verkligheten, utan istället en avspegling av samhällets värderingar, problemformuleringar och politiska förhållanden. Ur ett konstruktivistiskt perspektiv kan man se förslaget om sänkt straffbarhetsålder utifrån en förändrad syn på den unga lagöverträdaren. Ett skifte kan observeras från ett rehabiliteringsfokus till ett strafffokus och detta blir tydligt i SOU 2025:11 där man föreslår att allt yngre personer ska kunna hållas straffrättsligt ansvariga för sina handlingar. Medan rehabiliteringsfokuset i viss mån kvarstår i SOU 2023:44 trots förslag om strängare straff. Detta skulle kunna tyda på att en ny bild håller på att konstrueras av unga lagöverträdare som också får rättsliga konsekvenser. I tidigare metodavsnitt presenterades fyra aspekter av konstruktionen som handlar om *vem* som konstruerar *vad* och *hur* detta görs, samt vilka *anspråk* som görs i och med detta.

Enligt vår analys kan man säga att konstruktionen av ungdomsbrottslingar tydliggörs av de experter, organisationer, myndigheter och andra intressenter som arbetar med utredningarna. Som Nilsson (2009) beskrev det så sätter regeringen här ramarna för det som ska undersökas och tillsätter experter som bidrar med sin kunskap. En del av uppdraget med utredningen är att sedan föreslå vilken myndighet som ska ansvara för att tillhandahålla de befogenheter som krävs för att kunna genomföra utredningens förslag. Utöver den politiska och vetenskapliga diskursen kan man tänka sig att media och allmänheten kan ha en viss inverkan, men denna dimension kommer vi gå djupare in på senare. Dessa aktörer utgör den diskurs inom vilken fenomenet diskuteras och konstrueras. På frågan *hur* man konstruerar denna grupp individer så finns det flera svar. Dels gör man det genom tydliga definitioner och kategoriseringar. Man har till exempel i SOU 2023:44 (Justitiedepartementet 2023b, s 87) en egen rubrik för *definition av barn* och i båda dokumenten redogör man för vem som innefattas och vem som

utesluts ur de olika grupperna av barn. Man är noggrann i SOU 2025:11 (Justitiedepartementet 2025, s 20-21) med att tydliggöra att det är den lilla skara barn som begår väldigt grova brott som man vill komma åt med den nya lagstiftningen vilket gör att de allra flesta barn indirekt utesluts ur kommande diskussioner i dokumentet. Man skiljer också på barn i olika åldrar och använder både definitionen barn och ungdom beroende på vem man pratar om. Men på frågan *hur* är också svaret att genom brottsstatistik beskriva och problematisera en utveckling som kräver åtgärder. På så vis får man en kvantitativ input där man med siffror kan argumentera för utredningens relevans, till exempel genom följande citat:

”Personer mellan 15 och 20 år utgör endast åtta procent av befolkningen i straffbar ålder men de står för cirka 20 procent av alla lagföringsbeslut meddelande av domstol eller åklagare”
(Justitiedepartementet 2025, s 146)

Genom att tala om brottsutvecklingen i relation till delvis biologiska och psykologiska faktorer så problematiserar man ungdomsbrottsligheten samt de utmaningar som problemet står inför, till exempel vad gäller återfall och avskräckning. Genom att presentera problemet och lösningarna konstrueras en bild av ungdomsbrottsligheten som ett ökande samhällsproblem som kräver utökade rehabiliteringsmöjligheter, hårdare straff och fler möjligheter att döma ut straff. Gällande de *anspråk* som görs kan vi se att man genom båda utredningarna gör anspråk på att skydda befolkningen från en eskalerande kriminalitet. Man avser skydda samhället genom att föreslå strängare straff samtidigt som man i olika grad avser skydda ungdomarna som begår dessa brott. I SOU 2025:11 där man föreslår en sänkt straffbarhetsålder finns det också en vilja att ingripa tidigt för att kunna bryta en kriminell bana genom att avleda det kriminella beteendet. Straffet ska spegla brottet i proportionerlig motsvarighet, dock ska barn alltid särbehandlas i rättssystemet oavsett brottets allvarlighetsgrad. Fokuset på rehabilitering och återanpassning verkar integrerat i Sveriges syn på straffrätt samtidigt som man börjar tänja lite på dess omfattning och betydelse för rättssystemet. Men genom alla förslag och förändringar så är det tydligt att det görs anspråk på att minska antalet brott och återfall i brott.

6.4.2 Moralpanik

”Det som särskilt talar för att sänka straffbarhetsåldern är hänsynen till det straffrättsliga systemets långsiktiga legitimitet och behovet av att kunna skydda samhället mot allvarliga

brott” (Justitiedepartementet 2025, s 20). Detta citat beskriver hur barns brottslighet har blivit ett hot mot både straffsystemets legitimitet för sig, och samhället i stort. Men man säger även att ”en generell sänkning av straffbarhetsåldern skulle drabba många barn som begår enstaka brott, utan att det kan förväntas ge en positiv samhällseffekt” och ”utredningens bedömning är därför att det inte är lämpligt att sänka straffbarhetsåldern generellt” (Justitiedepartementet 2025, s 20). Detta kan tolkas som att man vill skydda de barn som begår enstaka brott, de barn som är i fara, medan man vill skydda samhället från de barn som begår grova brott, barn som är farliga. Men som nämdes i tidigare teoriavsnitt så behöver inte moralpanik bygga på en faktisk ökning av ungdomsbrottslighet utan det är hur man upplever ökningen som spelar roll. Om media framhäver hur mycket yngre förövare har blivit och att de utför allt grövre brott så spelar det inte nödvändigtvis någon roll att det är en minoritet av barnen och att ungdomsbrottsligheten i det stora hela minskar. Som vi kunde se i inledningen till uppsatsen så rapporterar både svensk och internationell media om hur barn hotar samhällets säkerhet och medborgarnas trygghet. Att ungdomsbrottsligheten anses hota samhället och dess moral och värderingar blir även tydligt i båda utredningarna. Som vi nämnde i teorin så behöver fenomenet inte vara nytt för att moralpanik ska kunna uppstå. Media rapporterar frekvent om organiserad brottslighet och barnens roll i detta, och därmed kan det antas att det blir ett visst politiskt tryck att ta tag i detta. Politiker har gjort olika uttalanden om denna problematik och man har tillsatt dessa två statliga utredningar som vår studie bygger på. Om vi ponerar att detta handlar om moralpanik så kan effekterna av detta bli att vi har kriminalpolitiska konsekvenser som kommer att påverka de som det här handlar om, barnen. En del av begreppet moralpanik utgörs av att man genom mediala formuleringar och rapporteringar skapar en ”fiende” för samhället där sakkunniga förväntas övervinna denna fiende på ett eller annat sätt. Frågan är här om man ska se de kriminella gängen som fienden som rekryter barn. Eller om man har gått över till att se barnen själva som fienden som måste omhändertas för att rädda samhället. Enligt vår analys kan man säga att båda dessa synvinklar är korrekta. I SOU 2025:11 kan man något tydligare se hur barnen har blivit fienden, medan man i SOU 2023:44 också kan se att barnen är en del av problemet, men där de i grunden ses som offer för den riktiga fienden, gängen som rekryterar.

6.4.3 Penal populism

“Att inte på något sätt ändra straffbarhetsåldern skulle innebära att det inte vidtas några åtgärder alls inom straffrätten mot de allvarliga brott som vissa lagöverträdare under 15 år

begår och som utgör en mycket oroande samhällsutveckling. Det kan uppfattas som att samhället blundar för de skador och det lidande som de allvarliga brott som i dag begås av ett fåtal barn resulterar i. Ju fler sådana brott som begås, desto starkare kritik kan förväntas mot att samhället inte reagerar med motåtgärder och skyddar medborgarna. Samhället har ett grundläggande intresse av att kunna reagera med straffrättsliga påföljder vid allvarliga brott” (Justitiedepartementet 2025, s 20). Detta citat beskriver hur ungdomsbrottsligheten har ökat i samhället men också att en ändring av straffbarhetsåldern måste införas. Citatet beskriver också att, genom att samhället blundar mot ungdomsbrottsligheten, leder det till en starkare kritik mot samhället. Medborgarna kan uppleva en känsla av att samhället inte skyddar dem.

Inom penal populismen föreslås straff utefter allmän- och individualprevention och förlitar sig på avskräckningseffekter samtidigt som man också fastslår att avskräckning troligen inte kommer att vara effektivt för denna åldersgrupp. Det påverkar i sin tur politiken och besluten som tas gällande påföljder för ungdomar. I Danmark har det tidigare tillämpats med sänkt ålder för ungdomsbrott. Dock återgick de och skälet till det var att det inte gick att se någon evidens för metodens effektivitet. På samma gång fanns det inte heller tillräckliga underlag för en sådan åtgärd. Trots detta ska Sverige pröva samma metod. Det är väldigt vanligt för penal populismen, att åtgärder som har påverkats av allmänhetens tankar och åsikter utan att åtgärderna för den delen har några bevisade brottspreventiva effekter föreslås.

Sänkt straffbarhetsålder signalerar tydligt hårdare tag, men saknar på samma gång evidens. Penalpopulismen utgörs som tidigare nämnt av att allmänheten lyckas påverka kriminalpolitiken och därmed straffrätten genom att man inför strängare straff och fler frihetsberövningar. I detta fall föreslås det i SOU 2023:44 strängare straff medan i SOU 2025:11 föreslås åtgärder och påföljder som leder till att fler ungdomar kan fällas för brott. Som tidigare nämntes så är det allmänt känt att inkapacitering inte har någon brottspreventiv effekt utan snarare resulterar i ekonomiska och mänskliga kostnader. Trots att detta är allmänt känt så är det just detta som föreslås.

7 Sammanfattande diskussion

Den tidigare forskningen har visat att det historiskt sett funnits en syn på unga lagöverträdare som har skiftat mellan barn i fara och barn som utgör fara för samhället. Likt 80-talets oro kring den nya ungdomskulturen kan man se en liknande oro idag som kretsar kring gängens rekryteringar av allt yngre personer för att begå allt grövre brott. Åtgärdsplanerna har både då

och nu i stort handlat om sociala åtgärder och utökad kontroll och liksom idag föreslog man på 90-talet att man skulle utöka möjligheten till inkapacitering av unga. Då som idag ansåg man att det var en minoritet av barnen som begick grova brott och det var dessa man ville komma åt med inkapaciteringseffekten för att skydda samhället. Likheterna mellan tidsperioderna ligger även i frånvaron av evidens för de önskade brottsminskande effekterna av metoden. Sverige har haft ungdomsfängelse och resultatet blev usla vårdresultat och en 80 procentig risk för återfall i brott efter vistelse på anstalt. Inte heller förslaget om sänkt straffbarhetsålder vilar på någon stadig empirisk grund. Danmark har visat att metoden rent av kan få motsatt effekt då det kan påverka ungdomarnas skolgång och framtidsutsikter negativt. I USA valde man att gå motsatt håll när man under 2000-talet övergav synen på unga lagöverträdare främst som en fara för samhället och istället ansåg dessa behöva bättre hjälp och vård. Det korta svaret på vår första frågeställning om hur ungdomsbrottslingar presenteras i utredningarna är därmed att det finns två framträdande porträtteringar. Den ena fokuserar på ungdomsbrottslingar som en sårbar grupp med särskilda behov som måste tillgodoses för att de ska kunna återanpassas till samhället. Beteendet kan ha påverkats av faktorer så som uppväxtförhållanden, psykisk ohälsa eller biologisk omognad på grund av sin unga ålder. Å andra sidan porträtteras de som farliga individer som kan och bör hållas ansvariga för sina handlingar eftersom de ofta är kopplade till kriminella nätverk och begår grovt våld som kräver rättsliga konsekvenser.

Detta leder oss in på vår andra frågeställning om de påföljder som föreslås och hur dessa motiveras utifrån synen på ungdomsbrottslingen. Vi har identifierat ett behandlingsperspektiv och ett straffperspektiv där det första motiveras med att barnen är i behov av vård och återanpassning samt argumenteras det för barnens rättigheter. Straffperspektivet å andra sidan lyfter främst behovet av att skydda samhället från allvarliga brott. Man motiverar strängare straff genom att trycka på de preventiva effekter som kan uppnås.

Den sista frågan vi ställer är vem som har makt att påverka synen på ungdomsbrottslingar och de påföljder som föreslås för dessa. Denna fråga har många dimensioner och skulle kunna utgöra en studie för sig. Först och främst är det de utredare som utsetts av regeringen att genomföra utredningen som har makt att konstruera subjekspositioner och föreslå lagändringar gällande påföljder. De utredningar som tillsätts av regeringen kan vara färgade av deras politiska övertygelser och prioriteringar även om externa experter och sakkunniga är ansvariga för själva innehållet som utredningen utgörs av. Den del av svaret som skulle kunna

utforskas betydligt djupare än vad denna studie givit utrymme för är den påverkan allmänheten och media har på konstruktionen av olika subjektspositioner och de kriminalpolitiska påtryckningar de kan utgöra. Vi har sett att moralpanik och penalpopulism har en möjlig del i hur man talar om, ser på och handskas med samhällsliga problem eller fenomen och vi tror att det finns mycket mer att utforska gällande den aspekten.

Denna studie lämnar oss med tankar på vikten av att kriminalpolitiska beslut är evidensbaserade i grunden och bygger på långsiktiga strategier och mål, snarare än populistiska åsikter som ger kortsiktiga åtgärder. Detta innebär också en oro inför vilka negativa konsekvenser det kan få när man har en allt för strafforienterad kriminalpolitik och vikten av att behålla behandlingstanken, inte minst när det gäller unga individer. Felprioriterade åtgärder kan enligt erfarenhet från historien leda till ökad kriminalitet bland unga istället för minskad, och man kan sätta ungdomarnas framtidsutsikter i spel.

8 Litteraturlista

Ahrne, G. & Svensson, P. (Red). (2017). *Handbok i kvalitativa metoder*. (Uppl. 2:3). Liber AB

Andersson, R & Stockholms universitet. (2002). *Kriminalpolitikens väsen*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Benekos, P. J. & Merlo, A. V. (2019). A Decade of Change: Roper v. Simmons, Defending Childhood, and Juvenile Justice Policy. *Criminal Justice Policy Review*. 30 (1). 102-127.

DOI: 10.1177/0887403416648734

<https://journals-sagepub-com.proxy.lnu.se/doi/full/10.1177/0887403416648734>

Boréus, K. (2017). Diskursanalys. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (Uppl. 2:3). Liber AB

Estrada, F. (1999). *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem. Utveckling, uppmärksamhet och reaktion*. [Doktorsavhandling, Stockholms universitet]

https://www.criminology.su.se/polopoly_fs/1.207023.1413445776!/menu/standard/file/Estrada%201999_Avhandling.pdf

Foucault, M. (1993). *Diskursens ordning*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag. Symposion.

Jennings, W., Farral S., Hay C & Gray E (2017). *Penal Populism and the Public Thermostat: Crime, Public Punitiveness, and Public Policy*. Governance. Oxford.

[Penal Populism and the Public Thermostat: Crime, Public Punitiveness, and Public Policy - Jennings - 2017 - Governance - Wiley Online Library](#)

Johansson, K., Schierbeck, A. & Wihlborg, M. (2001). *Sluten ungdomsvård år 2000. Intagna och frigivna ungdomar m m*. (Allmän SiS-rapport 2001:5). Statens Institutionsstyrelse.

<https://www.stat-inst.se/globalassets/publikationer/allmanna-rapporter/2001/2001-5-sluten-ungdomsvard-2000-intagna-och-frigivna-ungdomar.pdf>

Justitiedepartementet. (2023a). *Kriminalvården får i uppdrag att förbereda för ungdomsfängelser*. Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/kriminalvarden-far-i-uppdrag-att-forbereda-for-ungdomsfangelser/>

Justitiedepartementet. (2023b). *En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga* (SOU 2023:44). Elanders Sverige AB.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/en-oversyn-av-regleringen-om-frihetsberovande_hbb344/

Justitiedepartementet. (2025). *Straffbarhetsåldern* (SOU 2025:11). Elanders Sverige AB.

<https://www.regeringen.se/contentassets/ede3c3112e7d49dbb36021c8c29e7412/straffbarhetsaldern-sou-202511.pdf>

KristerSSon, U. (2023). *Statsminister Ulf KristerSSons tal till nationen*. Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/tal/2023/09/statsminister-ulf-kristerSSons-tal-till-nationen/>

Lacey, N. (2008). *The prisoners' dilemma: political economy and punishment in contemporary democracies*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Motion 1971:55 om avskaffande av brottspåföljden ungdomsfängelse, m.m.

<https://data.riksdagen.se/fil/37704105-5BDD-414C-9347-3B64037CA90D>

Nijjar, J. S. (2015). 'Menacing Youth' and 'Broken Families': A Critical Discourse Analysis of the Reporting of the 2011 English Riots in the Daily Express Using Moral Panic Theory.

Sociological research online. 20 (4). DOI: 10.5153/sro.3793

Nilsson, R. (2008). *Foucault: En introduktion*. Malmö: Égalité.

Nilsson, R. (2009). Creating the Swedish Juvenile Delinquent: criminal policy, science and institutionalization c. 1930–1970. *Scandinavian Journal of History*. 34 (4). 354-375, DOI:

10.1080/03468750903126596

Savage, M. (5 december 2023). Spread of gang violence wrecks Sweden's peaceful image.

BBC. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67342368>

Socialdepartementet. (2024) *Utredning för att reformera den statliga barn- och ungdomsvården tillsätts*. Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/regeringen-och-sverigedemokraterna-vill-reformera-den-statliga-barn--och-ungdomsvarden/>

Sohlberg, P. & Sohlberg, B-M. (2019). *Kunskapens former*. (Uppl. 4). Liber AB

Svensson, P. (2019) *Diskursanalys- Greppbar metod*. (Uppl. 2). Lund: Studentlitteratur.

Zangana, B. (11 december 2024). Sköt ihjäl tre personer - långt straff för 16-årig trippelmördare. *Aftonbladet*.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OomxVI/tonaring-skot-tre-personer-pa-ett-dygn-nu-med-delar-hovratten-domen>